

MAGYAR POLGÁR

Előfizetési árak:

Égész évre 28 kor., fél évre 14 kor., negyed évre 7 kor.,
egy hónapra 2 kor. 40 fillér. — Egyes száma ára 10 fillér.

Feltétlen szellemi és kiadótulajdonos:

ASTAI K. ALBERT.

Szerkesztőség: belkirály-utca 6. sz.

A lap szellemi részét illető minden közlemény ide intézendő.

Kiadóhivatal: belközép-utca 4. sz.

Megjelenik minden nap, az ünnepek és vasárnapok kivételével.

Személyes postánként 10 fillér, nyitólír egy petit sor területenként 40 fillér.

A delegációkból.

Kolozsvár, jun. 10.

A közös ügyek tárgyalására kiküldött bizottság programmszerűen végzi munkáját s az előre kiszámított időre be is fejezi tárgyalásait. Pedig e tanácskozások most sokkal behatóbbak, gondosabbak voltak, mint eddig s általában emelték a sokat kritizált intézmény hitelét, mert megerősítették azt a mindinkább terjedő meggyőződést, hogy az intézmények mindig olyanok, a milyenek az azokkal élő emberek. Minden attól függ, hogy minő lelket verünk az intézményekbe.

E tekintetben ezuttal nem lehet kifogás a delegáció tárgyalásai ellen. A magyar állami és nemzeti érdekek talán sohase részesültek oly nyílt és erőteljes kifejezésben és támogatásban, mint ez alkalommal. Előismerjük, hogy ennek az ellenzék bevonulása és részvétele is az oka, de oka másfelől az öntudat általános erősödése és a nemzeti szellem föltámaszkodása is, mert hiszen az ellenzék nem először vesz részt a delegációban, mindazáltal a nemzet lelkéből még sohase beszéltek ott úgy, mint az idén. Nemcsak az ellenzéki tagokról mondhatjuk, ezt, hanem általában. A jó példa ragad, a viszonyok jótékony hatása is észrevehető, szóval: az ideai tárgyalásokon nagyon megérezett az új idők áramlata. Annál említésre méltóbb, hogy a közös külügyminiszter előismerő szavai

az osztrákok rovására a magyar delegáció tárgyalásait illeték.

Az osztrákok mindegyre kicsinyes házi bajokat és pártszempontokat keverték tárgyalásaikba, míg a magyarok sohase szálltak a kellő színvonalon alul s politikai iskolázottságuk- és a monarchia szempontjából mindig helyes álláspontjukkal és magas nivón álló szempontjukkal Európa-szerte elismerést vívtak ki. Még az oly kérdéseket is, a melyek szorosan nem tartoznak a delegációk elé és a melyek föl- említésével egy kis illetékességi vitát is provokáltak, úgy tárgyalták, hogy azért mindenki szívesen vette és tanulságosnak tartotta e kérdések megszűltetését, mert a gazdasági kérdéseknek a nemzetközi szerződések, a katonai ügyi kérdéseknek pedig a közel kilátásba helyezett reformok adnak aktualitást.

E külsőségektől és alakiságoktól eltekintve azonban, maga a vita érdemleges része kelthet kielégítő visszhangot az országban, mert annak létfolyása okvetlenül azt a benyomást erősíti meg mindnyájunkban, hogy a monarchia politikai szempontjára vonatkozó célzások nem üres föltevések és ábrándos óhajok, mert a mily mértékben nyomult előtérbe eddig Magyarország politikai fontossága, abban a mértékben emelkedett a delegációban a sulya minden egyes szónak, a mi az állami és nemzeti jogos követelések érvényesülésével kapcsolatos.

Áll ez a katonai és a külügyekre egyaránt. Fokozatosan is ki lehet mutatni azt a bár lassu és nem nagy terjedelmű, de folytonos és következetes térfoglalást, a mit önálló államiságunk a katonai ügyekben eddig tett. Közjogilag és gazdaságilag egyaránt. E folyamat tovább fejlesztése nemcsak a törvényhozás- és a delegációtól, hanem a társadalomtól is függ, mert ha a magyar elem jobban fölkarolja a katonai pályát, s a magyar termelő-osztály társulás és más eszközök által több biztosítékot nyújt a katonaságnál teljesen indokolt szigorúbb követelmények kielégítésére nézve, a dolgok természetes rendje önként fejleszti oda a viszonyokat, a hova a szónoklatok mesterséges uton céloznak.

A külügyeknél megnyugtató az, hogy a kardinális kérdésekben számottevő nézeteltérések nincsenek. Az alapok, a melyeken mostani külpolitikánk nyugszik, általában helyesek; az épületnek csak egyes alárendelt, mellékrészelei adtak vitára anyagot. Ezért utólag mégis az a rész nyert legáltalánosabb szankcziót a Falk jelentésében, a mely előbb a színtelenség vádjával illetetett. Az eddig követett politikára vonatkozó előismerő szavakat értjük, a melyek a tárgyalások alaphangját adták meg, mert hiszen a sok szó leszűrése után csak azt nyerjük, a mit a jelentés tömören kifejez.

Külügyi politikánk két iránytűje nyu-

TÁRCZA.

Elnöki megnyitó.

Az Erdélyi Irodalmi Társaság tegnapi közgyűlésén tartotta:

Dr. gróf Kun Géza.

Az irodalmok mozdulata hasonlít a tengeréhez, apály s dagály közt változó, de a mozdulatok soha sem egyenletesek, mint az apályé s dagályé, mert nem egy merev természeti törvény alá rekesztetnek, s az irodalom fejlődési mozzanatai sem egészen azok, melyek az anyagi világ szerves lényei; a virágzás, mikor még nem várjuk, már a kezdet elején mutatkozhatik, példa reá a hellén irodalomban Homer hasonlíthatatlan alkotásai. Kik előzték meg Homert a költészet édenjében? Mythikus személyek, istenek, nap- és holdhősök, jósok, szóval olyanok, a kikről az irodalmat a maga folytonosságában nem eredeztethetjük még szerény kezdeteiben sem. Orpheustól a hellén irodalom épp oly kevéssé eredt, mint magától Phoibos Apollótól, vagy Dionysiosztól. A mesés korból emelkedik ki mintegy tündöklő lothosvirág, a homeri költemény csodálatra ragadó szépségeivel, s Homer előtt hiába keressük a hellén irodalom szerény kez-

deteit. Mindez onnan van, hogy az irodalom szellemi termény, s a szellemet mindenekben nagy önállóság s szabadabb és gyorsabb mozgás jellemzik, s bár a szellemnek is megvannak a maga külön és sajátos törvényei, de ezek többet engednek meg, mint az anyagé, annál sokkal kevesebbé korlátozó. A szellem lényegileg szabad s törvényei szabadságát biztosítók. Az, a ki az anyagság elvét alkalmazza mindazokra, a melyek elbírálása alá esnek, a szellemi élet felelősségét tünetét, mozzanatát, magának kellően megmagyarázni nem tudja, nem tudhatja, szabályos fejleményeket kivételeknek tart, schemái nem válnak be, várakozásai cserben hagyják. Az irodalom korszakai se mindig azok, melyeket a római költők az érczek szokott elnevezéseiről átvéve vas-, ezüst- s aranykorszaknak neveztek, mert teszem az ugynevezett ezüst-korszak épp úgy előzheti meg az aranykort, mint követheti. A korszakokat legtöbbször egyes lángeszek alkotják, kiket nem a múlt s régen múlt idők fejleményei emeltek magasra, hanem saját maguk szárnyai, s a kik nem a mögöttük világító fények reflexei, hanem a fényt magukban rejtik s ápolják s magukból árasztják.

Az ó kor művelt népeinek irodalmi — igaz — virágoztak s elvirágoztak, mint a növények, himporkait a hazai talajtól messze elvitték a

négy égtáj szelei, hol termékenyítőleg hatottak más népek s későbbi korszakok műveltségére. A népelet elhanyaglásával irodalma is elhanyaglott, a politikai állás, hatalmi fok emelte a régi irodalmak színvonalát, p. o. Hellas-ban a periklesi kor ideje alatt, bár ekkor is a lángeszek magas repülése jelölte meg az illető irodalmak legnagyobb emelkedését. A himnuszokat az istenek és hősök dicsérete elevenítette s a kultusok alászálltával, elhomályosodásával, a bennük izzó tűz is elhamvadt.

A ditirambosok Bakchos tisztelőire énekeltek s kultusával szorosan összefüggnek; a lírai költészetnek ezen faja az eredeti vallásos perceptiók elváltozásával már Melanippides óta hanyatlásnak indult. Az epos is csak addig virágzott igazán a klasszikus kor népeinél, míg bizonyos hagyományos hiedelmek még éltek; a dráma szintén a vallásos és történelmi érzék kifejezője volt s a mint ez az érzék elhalványult, jelenetei a nézőre többé azon hatást nem gyakoroltak, mint azelőtt a vigjáték a társadalmi viszonyok pangásával maga is pangásnak indult. Az ékesenszólás addig virágzott, míg a forumokban, a piacokon forrt a közélet s a szónoki iskolák nyitva voltak, a mesét a nép józan esze teremtetette s tartotta fenn. A bölcsészlet a szabad szóval együtt hanyatlott el.

gatra és keletre mutat. Így mutatott ez mindig, mióta csak ide telepedtünk és itt államot alakítottunk. A két irány helyes összhangba hozatalától: a nyugati műveltség befogadásától és összeköttetések ápolásától s keleti kulturmisszióink teljesítésétől függött a sorsunk eddig és függ ezután. Ide vagyunk ékelve a szláv és germán áradat közé s föladatunk az, hogy ezeket egymástól elszigeteljük s magunkat ezek elnyelésétől megóvjuk. Mindenestre nehéz szerep, annival inkább, mert a fajpolitika a kor jelszava lett s nemzetünk a különböző fajokkal nagyon megvan spékelve. Ehez járulnak: Ausztriával való viszonyunk s az ottani belpolitikai állapotok. De e nehézségekkel szemben ott áll a nagy összeköttetésekkel rendelkező uralkodóház érdeke, a mely hazánk érdekével azonos. Mert akár a németek falnának föl, akár a szlávok, ez az uralkodóház alapjainak megrendülését jelentené. Ezért nem tehet senki döntő kifogást egyfelől a hármasszövetség ellen, mely éppen a szláv áramlat ellen jött létre; másfelől a dunai szövetség-féle régi tervekkel szakító Balkán politika ellen, mely a hagyományos magyar szabadelvűségnek s az ottani népek vágyának leginkább megfelel, tehát azok rokonszenvét leginkább biztosítja s a „viharfészek” veszélyeitől legbiztosabban megóv.

Igaz, hogy e politika, különösen nyugatot illetőleg, a fegyverkezés nehéz anyagi következményeivel s gazdasági tekintetben sok kiábrándulással jár. De ha a drága békét intenzívebb fejlődésre használjuk s több életrevalóságot fejtünk ki a keleti piacokkal szemben, végeredményben kedvezőbb mérlegre tehetünk szert. A paritásból eredő jogaink szigorú követelésének eredménye okvetlenül meg fog látszani a nemzetközi érintkezésben és képviselőben. De ez előnyomulást anyagilag csak úgy követhetjük, ha társadalmunk is folyvást halad a szorgalom, munka és takarékoság erényeiben.

Voltaképen csak a lírikus költészet élte túl a régi államok fenállását, mert egy alanyi belvilág minden körülmények közt derűben-boruban, örömeivel, bánataival a nemzedékek rendjén átöröklődve, önkéntelenül dalokban nyilatkozik s a dalok addig élnek a maguk eredetiségében, míg az illető nép nyelvét beszéli. Az eposi s drámai költészetből a nép életéből csak annyi marad meg, a mennyit az utódok abból saját maguk kedélyvilágukba felvesznek, azzal egyesítenek s illetéknépen azt mintegy lírai ömlengéssé változtatják. Nem szólok itt a régi irodalmak kézirati fenmaradásáról, csak arról szóltam, a mit szellemi élete kincseiből a népelet maga ment meg. Az ó-kori államok megszűntével a népek hódítóikkal s azok gyarmatosításaival, a hol ilyenek voltak, lassan-lassan s néha elég gyorsan, összeelegyedtek, hazájuk, nemzetiségük iránti érzékük megtompult s végre nyelvük is elegynyelvvé lett. Ennyi változások közepette s különösen, ha még vallásukat is egymással cserélték föl, a régi irodalom végét éri s csak a dalok zenei része, rhythmusa, a régi tartalom némi töredékei s azok is módosítva vagy átfordítva az új nyelvre, zengenek még tovább, míg utóbb ezeket is háttérbe szorítják az újabb keletű dalok, a kedélyvilág újabb szüleményei, a lírai költészetnek mintegy *palingenesise*. S csodálkozunk lehet, hogy a régiből még ennyi maradt meg. Ott, a hol a nyelv teljesen elváltozik, mint p. o. a régi bolgár hódítók nyelve, Sziciliában s másutt a régi normán nyelv, természetesen még kevesebb marad meg az illető népszellem őseredeti birtokából, de valami akkor is marad átfordítva az új nyelvre. S érdekes a tartalom elváltozása is, a pogányság Isteneiről szóló tudósítások részben a kereszténység szentjeire, vértanúira vonatkoztatnak, a jóslókról, varázslókról mondattak a keresztény patristika néhány kiváló alakjára, a solaris és lunaris kultus hőseinek történetei a hit hőseire, sok olyan, a mi a régi népekről fenn maradt, az új népekre és így tovább. Tehát nemcsak az irodalom őrzi meg a népszellem kincseit, hanem a népszellem azon öröksége is, mely sokszor változott tartalommal, megapadva, többé-kevésbé módosítva, vonatkozásaiban, némely sajátágaiban, alakjában s nyelvileg átöröklődik a régiektől az újabb ethnographia népeire. Azonban a régi hellén irodalomtól lényegesen különbözik a byzánti s a byzánti is végét érte, mert a jelenlegi görög irodalom annak nem folytatója, valamint az új perzsa irodalom se folytatja a zend vagy pehlvi irodalmat, épp oly kevéssé mint a neolatín irodalmak nem folytatói a régi római irodalomnak. Megvannak az összekötő szálak nem kis számban

Politikai hírek.

Kolozsvár, június 10.

A delegációk. A közös ügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság szombaton délelőtt 10 órakor gróf Szápáry Gyula elnökle alatt ülést tartott.

Elnök az ülést megnyitván, felolvastatott az 1901. június hó 5 én tartott ülés jegyzőkönyve. Az elnöki jelentések tudomásul vétele és a költségvetési albizottság jelentésének tárgyalása után következett a *külgügyi költségvetés általános tárgyalásának folytatása*.

Az emelkedett vitában részt vettek: Berzeviczy Albert, Gyurkovics György, Láng Lajos és Tisza Kálmán, kik valamennyien Holló Lajos határozati javaslata ellen érveltek.

Széchenyi Miklós gróf első osztályfőnök részletesen válaszolt a felhozott kifogásokra.

A mi a hármasszövetséget illeti, erre nézve megjegyzi a külügyi osztályfőnök, hogy való, hogy ily szövetségnek mindenik fél előnyére kell szolgálnia, mert oly szövetség, mely csak az egyik szerződő fél érdekét tartja szem előtt, nem volna jó. Ez azonban áll a kereskedelmi szerződésekre nézve is; éppen azért a közös külügyi kormány kötelességének ismeri el, hogy a mennyi befolyásától függ, mindent megtegyen, a mi jogos és méltányos a mi érdekeink megóvására. Ugron Gábornak a hármasszövetségre nézve elhangzott érveire vonatkozólag konstatálja, hogy Ugron ez érveivel nagyon elszigetelve áll; hogy pedig Ugron szükségesnek látta a vitába a német császár személyét is belevonni, azt a külügyi kormány sajnálja, mert Ugronnak erre vonatkozó inszinuációja olyan volt, mely a valóságnak egyáltalán meg nem felel. A mi pedig a magyar elemnek a diplomáciában való hátrahorizását illeti, ez egyáltalán nem áll meg. Nem való az, hogy a magyar elem a diplomáciában harmincz százalékot tesz ki, de ezért a külügyminisztert semmiféle hiba nem terheli, ez a magyarság hibája.

Nagyobb vita csak Ugron Gábor közös címer tervénél fejlődött, melynél Széll Kálmán miniszterelnökünk találó megjegyzései és fölshozalása nagyban befolytak a külügyminiszter eljárása fölött való általános bizalom és meglegedés kinyilvánítására.

Fassie Tódor beszámolója. Fassie Tódor, a magyar-csékei kerület országgyűlési képviselője a múlt héten tartotta beszámoló beszédjét választó kerületében. Körjegyzőségenként járta be a kerületéhez tartozó községeket. Beszámolójában — melyet magyar és román nyelven mondott el — részletesen kifejti elveit, melyekhez ezután is tántoríthatlan hűséggel fog ragaszkodni. Tartalmas beszámolóját e két fontos kijelentéssel végzi:

Ami ezek mellett pártállásomat illeti, testtel-lelkkel tántoríthatlan hűve vagyok a szabadelvűpártnak, mert meg vagyok győződve, hogy csak ezen párt és vezére képes és lehet hivatva hazánk alkotmányát fentartani, jogait megvédeni, helyes törvényeket alkotni és a magyar állam minden viszonyait, jogait és érdekeit megóvásával rendezni.

Mint e hazának román ajkú hű polgára pedig a szabadelvűpárt vezére, méltón mondhatni a nagy hivatást betöltő férfiú, a kormányfő programját, mely szerint a magyar állam politikáját úgy csinálja meg, hogy nem akar üldözni, nem akar bántani, hanem megnyugtani, megnyerni, oltalmazni és kielégíteni kíván, — magyar akar maradni, — megnyugvással és feltétlenül elfogadva, hazánk törvényeihez való hűségben, a magyarsághoz simulásban, testvéri egyetértésben és nem a magyarság leküzdésében vagy éppen gyűlölésében keresem és találhatják meg más nem magyar ajkú polgártársaim is hazánk és ebben a maguk javát és boldogulását.

Fassie Tódor beszámolóját helyeslő rokonszenvvel fogadták mindenütt s lelkesen ajánlották fel újra részére a mandátumot.

Erdélyi Irodalmi Társaság.

Kolozsvár, június 10.

Az Erdélyi Irodalmi Társaság szombaton tartotta meg évi rendes közgyűlését, tegnap pedig a nyári szünet előtti utolsó felolvasó ülést, mely után a társasági tagok barátságos ebédre gyűltek össze a New-York szálló külön termében.

A gyűlésekről és az ebédről alábbi tudósításaink számolnak be:

A közgyűlés.

Az Erdélyi Irodalmi Társaság közgyűlése szombaton délután 5 órakor folyt le, a régi vármegyeház termében.

ugy az észjárásra nézt, mint nyelvileg, mindazonáltal azon újabb elemek miatt, melyeket magukba vettek, külön-külön új alkotásoknak tekintendők. A régi így ujul meg, a nélkül, hogy teljesen elváltozzék! Az itt mondottakból világosan látjuk s eziránt kétség nem lehet, hogy az örökösödés kimutatható esetei daczára is, és ha még sokkal több ilyen s ezekhez hasonló eset fordulna elő, a régi irodalmak csakugyan elenyésztek egyenként s külön-külön.

Vajjon a modern irodalmak is így fognak elenyészni valamikor?

Úgy az anyagi, mint a szellemi életben vannak új alakulások, fejlemények, sőt oly elemek is, melyekről eddig az illető tudományág nem tudott, ilyen az anyagi téren az a három ásvány, melyeket csak az imént fedezett fel egy francia tudós, mind a három fényt tartalmaz s áraszt ki magából, átvilágít az opák sötét testen a Röntgen sugarakhoz hasonlóan. Ezeknek bizonyára nagy hivatásuk van, melyről már a közel jövő fog bizonyosságot tenni. Az ásványelemek meg voltak kezdettől fogva, csak hogy némelyt közlők a tudomány nem ismert. Másképen van a szellemi élet terén, ott azelőtt nem létezett fejlemények nyilatkoznak meg, mert a szellem alkotásaiban, mint mondók, sokkal szabadabb, min az anyag s azokban kiismerhetlen. Egy ilyen új-

A gyűlésen jelen voltak: Gr. Kuun Géza elnök, dr. Szamosi János alelnök, dr. Csengeri János titkár, dr. Gyalui Farkas másodtitkár, Hóry Béla pénztárnok és Széchy-Lorenz Jozsef, dr. Apáthy István, dr. Márki Sándor, dr. Széchy Károly, dr. Szádeczky Lajos, dr. Versényi György, Felszeghy Dezső, dr. Kovács Dezső, Hegyesy Vimos rendes tagok.

Gr. Kuun elnök rövid megnyitó beszéde után dr. Csengeri titkár felolvasta a Társaság múlt évi működéséről szóló jelentését. Az érdekes jelentés egész terjedelmében így hangzik:

Tekintetes Társaság!

Egy esztendő telt el azóta, hogy a tek. Társaság eltávozott buzgó, lelkes titkáranak, dr. Ferenczi Zoltánnak tisztét reám ruházni kegyes volt. Megtisztelő bizalmuknak készségesen engedtem, nem mintha azzal kecsegtethettem volna magamat, hogy e bizalomnak minden tekintetben megfelelek, hanem mert éreztem, hogy azt a zászlót, a melyet az Erd. Irod. Társaság lobogtat, meg kell tenni annak, a kit a bizalom arra kizemelt s iparkodnia kell, hogy a mennyire erejétől telik, azt a zászlót vészben, viharban is fönn lobogtassa. Hiszen, a ki át van hatva attól a meggyőződéstől, hogy szerény viszonyok közt dolgozó Irodalmi Társaságunk itt az erdélyi részekben fontos missióra van hivatva s hogy ennek az ügynek elhanyagolása, ennek a zászlónak elbagyása a nemzet lelken ejtett seb lenne, annak minden egyéb elfoglaltsága mellett is időt kell szakítania arra, hogy a »műsáknak áldozzon«, hogy a tudomány mellett a nagy közönség szellemi érdekeiről, a szépirodalomról se feledkezzék meg, jól tudván azt nagy nemzetek példáiból is, hogy a tudomány maga sem veszít értékéből, ha mindenkitől érthető és élvezhető alakban jelenik meg. De nem szabad nekünk elhagynunk ezt a zászlót azért sem, mert akkor, a mikor irodalmunkat az önsulya alatt görnyedező cenzúrálmus torka nyeli magába s ez a cenzúrálmus egyúttal erős kozmopolita törekvés logait mutatja, szükséges, hogy valamilyen egykor politikai tekintetben, úgy most irodalmi szempontból az erdélyi részek legyenek az irodalmi elszíntelenedés, kozmopolitaság elleni védő gátak, melyeknek területén belől az erős nemzeti, faji érzést és a nemzeti hagyományok tiszteltét semmiféle áradat el nem ragadhatja. Ez a védő-gát most még gyöngye, tehát ennek erősítésén kell fáradoznunk egyszíven, egy lélekkel. Csüggednünk nem szabad, de nem is lehet, míg oly térű áll társaságunk élén, kinek egész élete, egész működése példaadó, kinek a művelt világ rokonszenvétől kísért egyénisége valódi Pharos a magyar tudományos ságnak, művelődésnek.

S most engedje meg a t. Társaság, hogy röviden feltárjam a lefolyt esztendőben kifejtett munkásságunk képét. A holnapi felolvasó ülést

is beleszámítva, 10 felolvasó ülést tartottunk, ezek közül egyet N.-Enyedén.

Prózai felolvasás összesen 19, verses felolvasás összesen 15 volt, nem számítva azt, hogy egy-egy alkalommal a felolvasó több verset is bemutatott. A rendes tagok közül 19-en mutattak be irodalmi dolgozatot, vendégeikül szerepeltek: Dr. Cs. Papp József, Dr. Janovics Jenő, Tompa Kálmán, Benedek János, Deák Albert, Komáromy Andor, Váró Ferencz, Dr. Farnos Dezső.

1900. nov. 10-én gr. Kuun Géza elnökle alatt rendkívüli közgyűlést tartott társaságunk, a melyen az átdolgozott alapszabályokat és az ügyrendet mutatta be az erre kiküldött bizottság. Az új alapszabályok és új ügyrend megállapított, de fölterjesztetni csak most fog, mert egy ideig várunk kellett, vajjon sikerül-e az Erdélyi Múzeum-Egylet kiadványában helyet kapunk a társaság kiadványai számára. Ez nem sikerülvén, most már arra kelt törekednünk, hogy az új alapszabályok által kontemplált pártoló tagok bevonásával magunk indíthassunk meg egy legalább évnegyedésszépirodalmi folyóiratot.

Meg előbb, okt. 23-án választmányi ülést tartottunk a székesfehérvári országos Vörösmarty-ünnepen való képviseltetés megállapítása és egy Vörösmarty-ünnep rendezése céljából. Az országos Vörösmarty-ünnepen dr. Szamosi János, dr. Versényi György és alulírott képviselték társaságunkat s dr. Szamosi János alelnökünk díszes koszorút helyezett a Vörösmarty-szobor talapzatára. Társaságunk e küldöttségét a székesfehérvári Vörösmarty-kör rendezősége kitüntető figyelemmel fogadta s a részvételt hivatalosan megköszönte, megküldvén társaságunknak a Vörösmarty-emlékkönyv cz. dísmű 1 példányát.

Maga társaságunk december 23-án tartotta ünnepes ülését Vörösmarty emlékeztetére, mely alkalommal Szamosi János elnöki megnyitója után Széchy Károly olvasta fel Emlékezés-ét Vörösmartyra, Versényi György Vörösmarty kolozsvári tartózkodásáról értekezett s Felszeghy Dezső a Szózat születése cz. költeményét mutatta be.

Ugyanez a nap (decz. 23-ika) arról a vesztéséről emlékeztet, a mely Imre Sándor tiszteletbeli tagjának elhunytával érte társaságunkat. Ezen a napon temették az érdemes tudóst, egyetemünknek a nyugalomban is tevékeny tanárát Hódmezővásárhelyt s a temetésen Halász Ignác és én képviseltük a társaságot s tettünk koszorút az elköltözöttnek ravatalára. Ki hitte volna akkor, karácsony előestéjén, hogy husvét keddjén már te hagysz itt bennünket, kedves társunk, Halász Ignác s egyetemünk és társaságunk számos tagja a tavasz első virágaival téged megy te metni hazánk fővárosába, a hol gyógyulást kerestél? Nem időzhetem sokáig e vesztés rajzánál. A szív még vérzik, a szemből még könny fakad neved említésekor. Hisz még amott egy

megfutott életpálya szép emléke a megnyugvás érzetét kelti le bennünk, addig a te halálad, a mely mint a vihar ragadott ki téged, életerős törzset a tápláló földből, hogy mint élettelen lefektessen vissza kebelére, csak fájdalmat, csak kétséget, csak elégedetlenséget támaszt bennünk, melyet nem bírunk leküzdeni. De a mit a sors években elragadott tőled, azt dicső emléked öregbítésére szánta a gondviselés s te odáig fogsz nőni szemünkben, hogy magad fogsz sorsoddal kibékíteni bennünket. Sit tibi terra levis!

Visszatérve az évi működésünk vázolására, a társaság működésének célhavelt kiterjesztése szempontjából két érdekesebb mozzanatra vagyok bator hivatkozni. Egyik a debreczeni Csokonay-körrel való, bár nem hivatalos érintkezés, a mely abból állott, hogy február 17-iki ülésünkön a Csokonay-kör titkára, Benedek János jelent meg s olvasott fel három kedves költeményt, melyeket a közönség kitüntető tetszésnyilvánításokkal fogadott, febr. 24-én pedig a Csokonay-kör hívására viszonzásul titkártársammal együtt én mutattam be a debreczeni Csokonay-kör ülésén az »Arany bika«-szufolt dísztermében »Aischylos Prometheus«-át, mely alkalommal Genézi Kálmán elnöki megnyitójában lelkes szavakban adott kifejezést a két irodalmi társaság e baráti érintkezésén érzett örömeinek.

A másik mozzanat, nagy-enyedi felolvasó-ülésünk, a melyet ápril 21-én, Róma alapításának napján, tartottunk a nagy-enyedi kollegium dísztermében N.-Enyed intelligenciájának részvételével s kedves alkalmunk volt tapasztalni, mennyire erősíti társaságunk hatását, növeli életerejét az, ha kincses Kolozsvár falain kívül terjesztve működését, nevéhez méltóan erdélyi irodalmi társaság törekszik lenni. Adjá Isten, hogy a szép kezdetnek méltó folytatása legyen.

Társaságunk jövő évi működésének előkészítésére még egy nevezetes mozzanat történt. Széchy Károly indítványára Debreczeni Márton születésének 99 ik évfordulóján jan. 25-én ültünk össze, hogy előkészítsük e jeles ember születése százados évfordulójának megünneplését. Az emlékszedet ez alkalommal Széchy Károly fogja tartani és kísérletet teszünk arra nézve, hogy az országos jellegű ünnepségbe bevonjuk az országos földtani társulatot és más irodalmi testületeket, valamint arra, hogy módot találjunk Debreczeni M. összes műveinek új kiadására.

Végre engedje meg a t. Társaság, hogy a magunk dicsőségeül is följegyezhessem azt a kitüntetést, a melylyel különben a magy. tud. Akadémia magát tisztelte meg, midőn elnökünket, s tegnap óta tiszteleti tagunkat dr. Kuun Géza gróf ö nagyméltóságát az alelnöki székbe helyezte. Éltesse őt az isteni Gondviselés a magyar tudományosság díszére, ad multos annos! Kérem jelentésem szíves tudomásul vételét.

A tetszéssel fogadott titkári jelentés tudomásul vétele után

Hóry Béla pénztárnok tett rövid jelentést az Irodalmi Társaság vagyoni állapotáról. E szerint a Társaságnak 30 alapítványban 4100 Korona, pénztári készletben 502 Kor. 57 fillér — összesen 4602 Kor. 57 fillér vagyona van.

Elnök indítványára a közgyűlés a titkárnak és a pénztárnoknak jogyzókönyvi köszönetet szavazott, buzgó működésükért.

Tagválasztásra kerülvén a sor, a közgyűlés dr. Csengeri János indítványára gr. Kuun Géza elnököt zajos éljenzés közt közfelkiáltással az Irodalmi Társaság tiszteleti tagjává választotta.

A nagyérdemű elnök pár szóban köszönetet mondott a megválasztásért, mire a tagajánlások bemutatása következett.

Az ajánlatok alapján a Társaság új tagjait titkos szavazással megválasztották: Dr. Cs. Papp József tanár, dr. Erdélyi Pál könyvtár-igazgató és dr. Ferenczy József egyetemi magántanár. — A szavazatszedő bizottság tagjai dr. Versényi György, dr. Kovács Dezső és dr. Gyalui Farkas voltak.

Következett a tisztujtítás. Egyhangulag újból megválasztott az eddigi buzgó tisztikar: Elnök gr. Kuun Géza; alelnökök Szász Gerő és dr. Szamosi János; titkár dr. Csengeri János; másodtitkár dr. Gyalui Farkas; pénztárnok Hóry Béla; ellenőr Jékely Aladár.

fejleménye az új kornak a nemzeti érzék, melynél semmi sem biztosítja inkább az irodalmok folytonosságát, tartósságát. A régi államok nem ismerték a szevedőleges ellentállást, a jogfolytonosságot, a faji szoros összetartás érzetét. Mikor a római magát *civis Romanus*-nak nevezte s ez elnevezésben dicsőségét helyezte, nem azt mondta vele, hogy ő a latin fajhoz tartozik, hanem, hogy a római állam tagja s hogy megvan az a jogi kompetenciája, a mely a római polgári jogokkal együtt jár. A régi államokban csak a hatalmi, vallási s a jogi öntudat volt élénk, de nem a faji érzés; az osztályokra tagolt nép magát nem érezte nemzetnek, hanem valamely állam tagjainak s a kiknek jól ment dolguk jeles származásuk vagy nagyobb censusok következtében, a társadalom magasabb fokain büszkéek voltak állásuk előnyeire. Ott, a hol a törzsi rendszer érvényben volt, a törzsi szoros összetartozás érzete erősen nyilatkozott, de nem a faji összetartás. A nemzet új fogalom s a nemzeti érzés a modern népszellem egyik legmozgatóbb, leg-hatalmasabb tényezője, melyet a szerencsétlenség, sors csapásai meg nem törnek, el nem fogyasztanak, sőt még fokozzák, élénkitik, nagyobb s csodálandó kitartásra teszik képessé. Ez a nemzeti

érzék hivatva van a jelenlegi irodalmoknak egy eláthatatlan távolra kiterjedő haladást biztosítani. A feltétel mindig az erős nemzeti érzék, ennek nem szabad alku tárgyának lenni, ezt nem lehet más népek nemzeti érzékével egyeztetni akarni vagy ahoz alkalmaztatni, ebből nem szabad semmit is feladni; ennek fénye, hasonlóan a fennemlített három ásványéhoz, a közöny szürkéségén és sötétségén áthatol, azt megvilágítja, érdeket kelt a nemzeti irodalmok iránt s az érdeket állandólag ébren tartja. Ápoljuk hát saját fajunk nemzeti érzékét, javunk legjavát, legbecesebb, legföltettebb kincsünket! A magyarban igen erős volt a faji érzés s erősen nyilatkozott benne s csak az újabb időben lazult meg sokaknál. Legujabban, legalább a közoktatás terén, új lendületet nyert s igen helyesen, mert hiszen a nemzeti érzék, mely a mint láttuk, az irodalmok tartósságát, folytonosságát biztosítja, azoknak eredetiségét egyedül képes megővni. Erdélyi magyar irodalmi társaságunk egyik főhivatása minden igyekezettel azon lenni, hogy a nemzeti érzék szent lángja soha homályba ne boruljon!

Ezzel a folyó évi közgyűlést megnyitottunk jelentem.

Végül dr. Széchy Károly tett indítványt a jövő év elején rendezendő *Debreczeni-ünnepélyre* vonatkozólag. Az Irodalmi Társaság kebelében már régebben megindult a tanácskozás arra nézve, hogy *Debreczeni* Márton, »A kiovi csata« szerzője születésének 100 éves fordulóján (1902. jan. 25-én) Kolozsvárra nagyobb szabású ünnepély rendeztessék. Dr. Széchy részletesen megokolt indítványa értelmében a közgyűlés elhatározta, hogy az ünnepélyre meghívja a tudományos és szépirodalmi társulatokat, — és Kolozsvár város törvényhatóságához kérelmet intéz, hogy segítse a Társaságot Debreczeni művei kiadásában és a jubiláris ünnep rendezésében.

A jegyzőkönyv hitelesítésére dr. Apáthy István és dr. Széchy Károly küldetvén ki — a közgyűlés az elnök éltetése mellett véget ért.

A felolvasó ülés.

Vasárnap délelőtt a városháza közgyűlési termében folyt le az Erdélyi Irodalmi Társaság rendes felolvasó ülése. A közönség, mely általában érdeklődéssel látogatja a társaság felolvasásait, ez alkalommal különösen nagy számban jelent meg a gazdag tárgysorozatú felolvasó ülésen. Diszes és előkelő hölgyközönség gyűlt ott összes a nagyszámu érdeklődők s az iljúság lelkes serege szorongásig megtöltötték a termet.

Az elnöki székben dr. gr. Kuun Géza a Társaság nagytudományú és kiváló érdemű elnöke ült. Az Irodalmi Társaság tagjai közül is számosan jöttek el az ülésre: Ott voltak: dr. Szamosi János alelnök, dr. Csengeri János első titkár, dr. Gyalui Farkas másodtitkár, Hóry Béla, dr. Széchy Károly, dr. Márki Sándor, dr. Apáthy István, dr. Erdélyi Pál, dr. Versényi György, Kovács Dezső, gr. Kuun István, dr. Cs. Papp József, Felszeghy Dezső, De Gerando Antonina.

Dr. gróf Kuun Géza elnök eszmékben gazdag, hatásos beszéddel nyitotta meg az ülést. A kiváló tudósnek e tartalmas és irányt mutató megnyitó beszédét lapunk mai tárcza-rovatában egész terjedelmében közöljük.

A nagy és általános figyelemmel hallgatott megnyitó beszéd után, melyet a hallgatóság lelkes éljenzése és tapsa kísért, az elnök jelentette, hogy a közgyűlésen a Társaság rendes tagjaivá megválasztottak: dr. Cs. Papp József, dr. Erdélyi Pál és dr. Ferenczy József.

Dr. Csengeri János, a Társaság buzgó és tevékeny titkára fölolvasta azután az Irodalmi Társaság évi működéséről szóló jelentésének a főbb eseményeket tárgyaló részét.

Az első fölolvastó dr. Cs. Papp József, ujonnan választott rendes tag a Dante-irodalomnak e lelkes művelője volt, ki: »Mátyás király és Dante« cím alatt olvasott föl egy nagy és alapos tudásra és bő tájékozottságra valló értekezést, melyben számos és nagy szorgalommal összehordott adattal igyekszik megmutatni, hogy Dante művei mennyire voltak ismerősök Mátyás és udvara előtt. A nagy tetszéssel fogadott értekezésért a közönség élénk tapsokkal tüntette ki a tudós fölolvastót.

Széchy-Lorenz Josephine rendes tagnak »Fejedelmi doktorok«-ról szóló felolvasását dr. Széchy Károly adta elő. A jeles író, ki a góthai almanachnak magyarországi munkatársa, az ő ötletes és vonzó modorában emlékezett meg azokról a fejedelmi személyekről, a kik a tudomány iránti szeretetükben kitűnnek s fejedelmi méltóságai mellé maguknak a doktori címet is megszerezték. Rámutatott a tudomány igaz szeretetének és művelésének az emberi egyenlőség érzetét előmozdító hatására. A közönség tapsa jutalmazta a szellemesen irt felolvasást.

Gróf Kuun István rendes tag lefordította Hammerling *Ahasvér-ját*. Ennek 6-ik részéből mutatott be a fordító egy részletet, melyet dr. Csengeri János olvasott föl. A lendületes, költői nyelven visszaadott fordítás, mely élénken mutatja az eredetinek erőteljes színeit, megragadta a közönség figyelmét s hatást keltett.

Az utolsó felolvasó Malonyay Dezső, az ismert jónevű fővárosi író, a Társaság rendes tagja volt, a ki »Vándorlapon« cím alatt olvasott fel hatásos és közvetlen előadásával egy érdekes novellát. A kártya mellett tönkre ment, anyagi és erkölcsi romlásba jutott embernek története ez, a kit egy mély érzésű jó barát elragad az öngyilkosság elől és az életnek új út-

jára vezeti, hol a természet ölen folytonos munka közt kiküzdheti magának a boldogságot. Az egész közönség feszült figyelemmel hallgatta az érdekes történetet és végül zajos ovációkban részesítette a szerzőt.

Gróf Kuun Géza dr. elnöknek a megjelenetekhez intézett köszönő szavaival ért véget az ülés.

Az ebéd.

A felolvasó ülés után az Irodalmi Társaság tagjai barátságos ebédre gyűltek össze a *New-York* szálló külön termében. Az ebéden gróf Kuun Géza elnökön, dr. Szamosi János alelnökön és a Társaság Kolozsvárra lakó rendes tagjain kívül résztvettek: Kövály László tiszteleti tag, gróf Kuun István, Komáromy Andor, Malonyay Dezső és a tegnap megválasztott új tagok.

A kedélyes ebéd folyamán számos felkösztöntő mondatot. Felkösztöntöttek az elnököt és a tisztikar többi tagjait, az új tagokat, a mai felolvasókat, Kövály Lászlót, Márki Sándort, Malonyay Dezsőt, Komáromy Andort, a Társaság hölgytagjait, a felolvasó ülések közönségét. A kiválóan izletes és pontosan kiszolgált ebéd három óra után ért véget.

TÁVIRATOK

Lukács miniszter Bécsben.

Bécs, jun. 10. Lukács László pénzügyminiszter ma reggel ideérkezett. Délelőtt hosszasan tárgyalt Kállay Béni közös pénzügyminiszterrel.

Búr vendégek Budapesten.

Budapest, jun. 10. A búr vezérek ma este Berlinbe utaznak. Az Erzsébet-szálló előtt óriási néptömeg várja őket. Dewett az egész napot ágyban töltötte, mert a tegnapi nap izgalmai kimerítették. Sebe még teljesen nem gyógyult.

A pénzhamisítók pöre.

Budapest, jun. 10. A budapesti büntető törvényszék ma délelőtt nagyszámu hallgatóság előtt megkezdte a pénzhamisítással vádolt Takács Zoltán és társai bünpörét. A tárgyalásra harmincznégy vádlottat vezettek a terembe. Takács Zoltán szalonkabátban jelent meg, de arcáról látható, hogy a börtön és a rabkoszt nagyon megviselte.

A védők között megjelent Eötvös Károly is, ki az utolsó perczben elvállalta több kisebbrendű vádlott védelmét. Elsőnek Takácsot hallgatták ki, a ki az általános kérdésekre kijelentette, hogy egy ízben sikkasztásért három évi börtönre volt ítélve. A tárgyalás folyik és napokig el fog még tartani.

Óriási szerencsétlenség.

Budapest, jun. 10. Laczkavárnál két tehervonat összeütközött a délelőtt. Az egyikben levő dinamit felrobbant, hat ember elégett, számosan megsebesültek.

Magyar szintársulat Triesztben.

Trieszt, jun. 10. Krecsányi Ignác szintársulata tegnap este zsúfolt ház előtt a »Czigánybáró« operettel mutatkozott be az olasz közönség előtt. Az egész közönség lelkesült, zajos ovációkban részesítette a magyar szintársulatot.

Magyar Polgár.

Előfizetési árak:

Egész évre 28 K.
Félévre 14 K.
Negyed évre 7 K.
Egy hónapra 2 K. 40 f

HIREK.

Kolozsvár, június. 10.

— A jogbölcsezet az egyetemen.

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter, mint a »Bud. Levelező« értesül, azt a kérdést, hogy a jogbölcsezet az első jogtudományi és az első államtudományi szigorlat tárgyai közül kihagyassék, illetőleg a tételes nemzetközi joggal helyettesítették, szűkebb körű értekezleten kívánja megvitattatni. E célból a miniszter június 13-án d. e. 11 órára a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumban tanácskozmányt hívott egybe, melyre a budapesti és kolozsvári egyetem tanári karának több tagja hivatalos. Az értekezleten Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter elnököl.

— A táblai elnök vizsgálata Fekete Gábor, a kolozsvári kir. ítélő-tábla elnöke Tordára utazott az ottani kir. törvényszék megvizsgálása végett.

— Tűz és árvíz Nagy-Kapuson.

Komoly veszedelem fenyegette szombaton kolozsvármegyei Nagy-Kapus községet. Délután 3 órakor iszonyu vihar támadt, szakadatlan villámlással, dörgéssel és felhőszakadás-szerű esővel. A villám becsapott egy csűrbe és nyomban felgyújtotta azt. A heves szélben pár percz alatt lángra lobbant még három csűr és a négy épület — daczára a zuhogó zápornak — le is égett. A község megrémült lakossága még a tűz körül tolongott, midőn egyszerre híre jött, hogy kiáradt a Gesztrágy-patak és az áradat a községet elöntéssel fenyegeti. A hír valónak bizonyult és csakhamar közel méternyi víz árasztotta el az utcákat. Szerencse, hogy a vizár, a milyen gyorsan támadt, ép oly hirtelen el is tűnt csupán a pinczékben, kertekben okozva jelentékenyebb károkat. A szomszédos Gyaluból egy tűzoltó-csapat sietett a tüztől, víztől szorongatott kapusiak segítségére. A községnek megvan ugyan a szabályszerű tűzfecskendője, de azt nem lehetett használni, mert a kezelésére senki sincs betanítva. A gyalui tűzoltók segítségével a tüzet sikerült lokalizálni és a négy csűrön, valamint a beleégett gazdasági eszközökön, némi takarmányon kívül csak egy szarvasmarha pusztult el. A tűz- és vízveszélynek alig másfél óra alatt vége volt. A község lakosságát valóságos panik fogta el és méltán, mert csodaszámba megy, hogy a kettős veszedelem aránylag oly kevés kárt okozott.

— Felgyógyult kir. ügyész. Dr. Csipkés Károly kir. ügyész, a kolozsvári ügyészség vezetője, három hónappal ezelőtt szabadságra ment megrongált egészségének helyreállítása végett. Szabadságidejének nagy részét Abbaziában töltötte és a gyógykúra, mint örömmel értesülünk, olyan jó hatással volt egészségére, hogy e hónap közepe táján ismét elfoglalhatja állását, melyben eddig dr. Dániel Lajos helyettesítette.

— Felebbezés az iparkamarai választások ellen. A múlt hónapban lefolyt kereskedelmi és iparkamarai választások ellen Clauser Adolf vállalkozó telebbezést adott be a városi tanácsoshoz. Felebbezését a választás körül lefolyt — állítólagos — szabálytalanságokkal indokolja.

— Az Emke igazgató választmánya f. hó 12-én (szerdán) d. u. 3 órakor a városházán tartja rendes havi ülését. Ez ülésre a választott és alapító választmányi tagok tisztelettel meghívottnak. Kolozsvárt, 1901. június hó 10. Gróf Béli Ákos elnök. Sándor József t. alelnök főtítkár.

— A színházi sikkasztás. Ide s tova három hónapja lesz nemsokára, hogy a kolozsvári színházban nagy sikkasztásnak jött nyomára a hatóság. A megejtett rovoncsolás kiderítette, hogy csaknem kilenczvenezer korona

összeget tesz ki a hiány, mely a színházi nyugdíj-alap és a színházi vagyon terhére elkövetett. A sikkasztás felderítése érdekében a kir. ügyészség öt ízben jelent meg a színházban és a főtitkári hivatalban talált magánjellegű levelek közül *ezzerhetvenöt* darabot lefoglalt. *Gócs* Jenő vizsgálóbíró a napokban már el is készült a levelek átvizsgálásával és jelentést tett működése eredményéről a kir. ügyészségnek, mely — mint értesülünk — a levelek alapján tömeges kihallgatásokat fog közelebről eszközölni.

— **Czirkusz Kolozsvárrt.** Sok szó esett mostanában az Enders-féle czirkuszról, melynek Kolozsvárrt való letelepedésére a főkapitány tudvalevőleg megadta az engedélyt. A városi tanács megváltoztatta a főkapitány határozatát, azzal az indokolással, hogy a színháznak ártana a czirkusz. Enders Johanna, a czirkusz tulajdonosnője, most felebbezést adott be a tanács határozata ellen a város törvényhatósági bizottságához. A legközelebbi közgyűlésen tárgyalás alá fog kerülni a felebbezés.

— **Aranybánya a székelyföldön.** Az elmúlt évben a „Magyar Polgár” nyomán az egész országot bejárta a hír, hogy Gödemesterháza, a báró Bánffy-féle birtokon gazdag aranyeret fedeztek fel. Külföldi mérnökök vették akkor alapos vizsgálat alá az aranyereket is azóta folyton kutatják a hegyeket. Most Topliczáról értesít tudósítónk, hogy az Urmáncztelepen fűrdő-ásás közben gazdag aranyérre akadtak a munkások. A tulajdonos több fővárosi mérnököt hívott meg sürgőnyileg, hogy megállapítsák, vajon a bánya érdemes-e művelésre, vagy nem? A papíron annyiszor felkarolt, de valóságban még mindig a legnagyobb szegénységben színlődő székely népre igazi áldás volna egy aranybánya megnyitása a — székely hegyekben.

— **Rózsák Erzsébet királyné szobrán.** A felelővári Erzsébet-szobor fölállítási ünnepére igen sokan jelentették be megjelenésüket. De még, a ki nem is jöhet személyesen, legalább lélekben jelen kíván lenni. A fehéregyházi Petőfi-szobor lelkes gondozója *Haller Louise* grófnő tegnap kelt levelében megígérte, hogy a leleplezésre a fehéregyházi síkon termelt rózsákat fog küldeni, melyek a nagy hősök porából fakadtak. Kétszeres értéke lesz a virágnak a magyar királynő emléksobrán.

— **Öngyilkos szerelmesek.** A Harkányi Miklós és Rucska Eliz szerelmi tragédiája nagy torrongásba hozta még tegnap délután is az embereket. A temetés napja tegnap délután négy órára volt ugyanis kitűzve, de már órákkal azelőtt beláthatatlan embertömeg hullámozott a *Trefort*-utcában, hogy a megrázó szerelmi tragédia szerencsétlen áldozatait utolsó útjára elkísérje. A rendőrség, egy hasonló esetből már okulva, jó korán megtette az intézkedéseket. A kápolnába vezető vasajtót délután fél három órákor bezáratta *Szöke* Bálint rendőrfelügyelő s a családtagokon kívül senkit sem eresztett be a kápolnába. A kápolnától jobbra levő és a kórházba vezető vasrácsos ajtót szintén elállották a rendőrök s így az ezerekre menő néptömeg daczára, a legnagyobb rend uralkodott a temetésen. A halotti szertartások négy órákor kezdődtek. A kápolnában ekkor már alig lehetett mozogni. A családtagokon kívül az öngyilkosok barátai és ismerősei is ott voltak a szertartáson, melyet *Medgyesi* Lajos róm. kath. lelkész kezdett meg, ki a Rucska Eliz ravatala előtt mondott imát. A leány koporsóját ezután beszögezték, mialatt a közvetlen közelében levő fiatal ember ravatala elé gyűlt a közönség, hol *Németh* Sándor ev. ref. lelkész végezte a gyászos szertartást. Mikor a koporsókat a kápolnából kivitték, kétségbeesett sirás támadt a kápolnában. Két asszony elájult, kiket a baloldali mellékajton vittek ki a kápolnából. Ezután megindult a menet az óriási néptömeg közepette s így ért a temetőbe, hol az öngyilkos fiatal párt jó messze egymástól, két külön sirba helyezték. A temetés délután öt órákor ért véget.

— **Önképzőkörök záróünnep.** A kereskedelmi akadémia ifjúsága e hó 8-án tartotta önképzőköri záró ünnepélyét. A kedvezőtlen idő

daczára, szép számú közönség gyűlt össze az intézet dísztermébe s dr. *Léhmán* Róbert elnök pontban 9 órákor tartalmas megnyitóban üdvözölte az egybegyűlt közönséget s az ünnepélyt megnyitotta. Az intézeti dalárda sikerült dalszáma után *Csiky* Miklós köri titkár ügyes beszámolóban referált a kör ez évi működéséről. Ezután az intézeti zenekar *Strachal* Ferencz karmester vezetésével Wagner Richard Lohengrin dalművének egy részét adták elő. *Alföldi* Pál abituríens a közönség zajos tetszése mellett *Radics* György »Rab« című költeményét adta elő. *Farkas* Gyula felső A) o. t. ismeretterjesztés eszközeiről szóló értekezése után, mely a közönség élénk tetszésével találkozott, *Pusztai* Kálmán II. B) o. tanuló *Cuczor* »Riadó«-ját szavalta. A pályadíjak kiosztása után a közönség a zenekar hangjai mellett az udvarra vonult le, hol az ünnepélyt fényesen sikerült torna- és vívó-verseny követte. Az ünnepély ezen második része vívással vette kezdetét, majd a tornacsapat *Lassel* Gyula tornatanár vezetésével sikerült felvonulással dobzó mellett vonult fel a közönség előtt. A különféle tornaszereken bemutatott ügyes gyakorlatok és szertornázás után *Kiss* Sándor igazgató szép szavakkal fejezte ki örömét a jól sikerült versenyen, buzdította az ifjakat további kitartó munkára s kiosztotta a jutalmakat. Jutalomban részesültek: *Csiky* Miklós, *Rozs* György, *Urbán* Elemér, *Kardos* Samu, *Plekter* István a vívásban; *Tóth* István, *Alexandrovics* Milán, *Kertész* Zoltán, *Salamon* Ármin a tornázásban.

Az állami fejsőb leányiskola önképzőköre tegnap délután tartotta meg záró ünnepélyét, a szülőkből és érdeklődőkből álló népes közönség előtt. A sok számból álló program minden egyes pontját élénk tapsokban részesítette a hallgatóság. Az önképzőkör működéséről a titkári jelentést *Ferencz* Anna olvasta föl. Elismérést érdemlő ügyességgel játszottak el zongorán *Salamon* Ilona és *Rózsa* Mendelsohnak Szentivánéji álmot indulóját. *Kuun* Irma ügyes szavaltával vált ki. Vagy három ifjúsági színmű és egy dialóg is került előadásra, melyekben *Kiss* Helén és *Kiss* Margit, *Blaskó* Juliska és *Balogh* Erzsébet ügyessége tűnt fel. A szépen előadott énekszámok *Pataky* Vilmos zenetanár szakértelmét dicsérik. Pár sikerült előkép zárta be az ünnepélyt.

A kolozsvári unitárius papnevelő-intézet önképzőköre tegnap délelőtt 11 órákor tartotta meg záróünnepélyét az unitárius kollegium dísztermében, melyet ez alkalommal színültig megtöltötte az előkelő, diszes közönség. Az unitárius theologusoknak külön önképzőköre nem volt, csak az idén váltak külön az ifjúsági »Kriszta« önképzőkörrel és a tegnapi záróünnepély volt első nyilvános szereplése az új önképzőkörnek. A derék papjelöltek tegnapi ünnepélyükkel tanúságot tettek az új kör életrealizációjáról, beszámoltak egy évi fáradhatlan munkásságukról, mely nagy dicséretére válna bármely régi önképzőkörnek is. A papnevelő-intézet énekkara által előadott zsoltár és *Adámossy* Gábor imája után dr. *Boros* György theologiai dékán tartotta meg védnöki megnyitóját. A buzgó védnök szavait zajos taps és éljenzés követte, hasonló meleg ovációkban részesítették a kör derek elnöke: *Barabás* István fölolvasását, ki az önk. kör történetét adta elő csinos kerekded beszédben. *Kiss* Sándor és *Raffai* Károly Mendelsohn »Üdvözlé« című duett-jét adták elő, *Iszlai* Gézáól harmóniumon kísérvé, szintén igen nagy hatást érve el. A *Balázs* András és *Gál* Miklós jól sikerült szavaltatai után ismét a védnök beszélt, mely után az énekkar szépen sikerült »Isten hozzád«-ja bezárta a jól sikerült ünnepélyt. Az énekkar betanítása és vezetéséért *Iszlai* Márton karnagyot illeti a dicséret.

— **Alapítványi helyek honvédek árvái részére.** Budapest székesfőváros közönsége József főherceg honvéd főparancsnokságának 25-ik évfordulója alkalmával és annak emlékére alapítványi helyeket létesített a József-fiárvaházban és az Erzsébet leányárvaházban a m. kir. honvédség árvái részére, tekintet nélkül az illetőségre. Ezen alapítványi helyek közül a József-fiárvaházban egy hely kerül ez évi szept. 1-től betöltés alá, a mely helyekre a honvédelmi minisztérium most pályázatot hirdet. Felvételnek 6—10, illetőleg leányoknál 6—12 év között levő ép testű és

elméjű árvák, kik a m. kir. honvédség kötelékébe tartozott, vagy tartozó apának törvényes beszármazói és vagyontalanságukat igazolják. A bályegtelen kérvényeket folyó év augusztus hó 1-éig a m. kir. honvédelmi miniszterhez kell benyújtani a kijelölés jogát József főherceg gyakorolja.

— **Kilencz gyilkosság.** A kolozsmegyei közbiztonsági viszonyokra nézve felette jellemző adatokat tartalmaz az a statisztika, melyet lapunk egyik munkatársa a múlt héten állított össze a kolozsvári kir. ügyészség működéséről. Januártól kezdődőleg június hó 1-éig e szerint harminczhét gyilkosság, gyilkossági merénylet és súlyosabb természetű testi sértés történt Kolozsmegyében. Az eddigi eredmények után a palma fentartás nélkül a bánffy-hunyadi járást illeti, a hol az emberölést, úgy látszik, sport-szerűleg gyakorolják. Ujabb értesülés szerint június hó 1-étől a mai napig nem kevesebb, mint kilencz esetben kellett a kolozsvári ügyészségnek közvetve vagy közvetlenül megjelennie Kolozsmegyében, miután a gyilkossági esetek nemhogy csökkennének, de geometriai arány szerint növekednek. Valóban el lehet mondani: boldog vármegye, mely ilyen diszes eredményekre tekinthet vissza.

— **Erdőégés.** A Kolozsvárhoz közel fekvő Kis-Fenes község határában a napokban a »Dealni korbolin« nevű bükkös erdőben tűz ütött ki és br Jósika Andor örökösai kárára másfél hold, Kis-Fenes község kárára szintén másfél hold erdő a lángok martaléka lett. A tűz keletkezésének okát nem sikerült kideríteni.

— **Hadapródjelölt örmesterek.** Ujabb ismét érdekes rendeletet adott ki a honvédelmi miniszter. Fontos és érdekes e rendelet különösen a tényleges szolgálaton már tullevő és az ugyanezen sorba még ezután jövő egy évi önkéntesekre nézve. Elrendelte ugyanis, hogy valamenynyit nem tiszthelyettesi, vagy nem valószínűs örmesteri rendfokozatban levő tartalékos hadapród, valamint a tartalék-állományban levő katonai állományu egyévi önkéntesek a kik a tartalékos tiszti viesség megfelelőnek, valószínűs örmesterekké előléptetendők és ezek az ezredparancsnokságnál mint tartalékos hadapród-jelöltek tartassanak nyilván. Az így már előléptetett »hadapród-jelölt örmesterek« az előnyös változásról a folyó évi fegyvergyakorlatkor, vagy ha be nem lennének hívva, az ellenőrzési szemle alkalmával fognak értesülni. Jövőben valamenynyit katonai állományu egyévi önkéntesnek, kiknek a tiszti vizsga sikerült, már a szabadságoláskor adományozzák az említett rendfokozatot.

— **Világ-Panoráma.** A szentegyház-utcai állandó Világ-Panoráma, melyet változtatlan érdeklődéssel látogat a közönség — ezen a héten nyugati Norvégiáról és Krisztianidról mutat be ötven rendkívül érdekes, szép képet. A Világ-Panoráma mindennap reggel 9 órától este 10 óráig van nyitva és a belépti díj személyenként 40 fillér.

— **Uszoda-megnyitás.** A városi tanács ismeretes »Hirdetmény«-e közhírré teszi, hogy a sétatéri uszoda megnyitott. Városunk évenkénti életében két jelentős fordulópont van, mikor t. i. a jégpálya és mikor az uszoda megnyílik. E két ellentétes pólus között bűmpölyög végig a napok árja és robotolnak a fáradt halandók. Nem kívánunk ez alkalommal filozófiai fejtegetésekbe bocsátkozni e fontos tény felett, bár a mostani esős, hűvös időjárás nagyon is alkalmas volna e fajta reflexiókra. Medárdus rosszul ütött be. — ám lássa a város, hogyan boldogul. Különben, a ki a részletekre is kíváncsi, — arról többet tudnak a falragaszok, hol a ruhával és a nélkül való fürdés módzatai nyilatkoztatnak ki.

— **A kávéházi cigaretták alkonya.** Van a pénzügyminiszternek egy rendelete, a melylyel eltiltja, hogy nyilvános mulató helyeken trafik szivarkánál egyebet árusítsanak. E rendelet daczára ma is mindenfelé oly szivarkákat árusítanak a kávéházakba járó közönségnek, melyeket a nyilvános helyek alkalmazottjai maguk készítenek. A régebbi rendeletének akar most érvényt szerezni a miniszter és e célból szigorú hangu rendeletben hívja föl a kolozsvári pénzügyigazgatóságot is arra, hogy a visszaéléseket ellenőrizze s minden

kibágást a törvény teljes szigorával büntessenek meg.

— **A vasárnapi munkaszünet megtartása.** Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter egy körrendeletet küldött az ország összes II. foku iparhatóságainak a vasárnapi munkaszünet ügyében. Ez a körrendelet a napokban érkezett meg Kolozsvármegyéhez és Kolozsvár városához is. A miniszter a rendeletben utasítja a II. foku iparhatóságokat, hívja fel a felügyelete alatt álló iparhatóságokat, ipartestületeket és ipartársulatokat, hogy a hányszor szabálytalanságot tapasztalnak, azt az illetékes közigazgatási hatóságok tudomására hozni el ne mulasztják. Valóban kívánatos, hogy a vasárnapi munkaszünet betartására jobban ügyeljenek az illetékes körök, mint eddig tették.

Kolozsvár város rendőrőlkapitánya ma a vasárnapi munkaszünet tárgyában kibocsátott rendeletéből a közönség tájékoztatására közöljük az alábbi részt.

Június és július hónapok vasárnapjain a zárás ideje már reggel 10 órakor beáll a következő üzletekre nézve. u. m. a gép- és kisipar sürgős javítási munkája, pék és mészáros ipar, kereskedelmi és ipari irodai munka-, divat-, fűszer-, bőr-, tea-, csemege- és lisztkereskedés, szatócs-üzlet, a kofák elárúsítása a város belterületén. Oly kereskedő és szatócs-üzletek, melyek dohányárukat is tartanak, a jelzett időn tal tilos árukat nem adhatnak el, különben a törvényes büntetésen fölül dohánytőzsde jogukat is elvesztik. Oly szatócsok pedig, a kik szeszes italokat is árusítanak, kötelesek ezt az elárúsítást teljesen elkülönített helyiségben végezni és szatócsüzleteiket szabályszerű időben bezárni. A kik e rendelkezéseket megszegik, hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettnek.

— **Polgármester választás Szamosújvárt.** Nagy érdeklődés mellett tartották meg e hónap 5 én a polgármester választást Szamosújvárt. Két jelölt állott egymással szemben: *Abrahám Zachar* és *Todorfi Lukács* városi tanácsosok, kik közül 33 szavazattal 23 ellenében *Todorfi Lukácsot* választották meg. Az új polgármestert dr. *Torma Miklós* vármegyei alispán üdvözölte megválasztása alkalmából, mire *Todorfi* meghatva választott. Beszédében kiemelte, hogy programját főként a város érdekének megvédése és a gyors közigazgatás megvalósítása fogják képezni. Ezután letette a hivatalos esküt és ennek megtörténte után a városi képviselő-testület küldöttségét fogadta. Az új polgármester ünnepélyes beiktatását a napokban fogják megtartani.

— **A vezérkar főnöke Erdélyben.** A jövő esztendői hadgyakorlatok számára alkalmas terrenumot keres a vezérkar főnöke: *Beck* báró tábornokszernagy. A múlt hét végén Balázsfalvára érkezett táborakrával, hol nagy ünnepséggel fogadták. Valamennyien lóháton jöttek és a vezérkari főnök az érseki udvari a szállt. Az érseknél nagy ebéd volt, a melyre a káptalan és a polgári előkelőség több tagja volt hivatalos. Ebéd előtt a vezérkari főnök a tisztelgéseket fogadta. Ebéd alatt a gyulafehérvári katonazene játszott. Az ebéd igen jó hangulatban folyt le, három pohárköszöntő volt német nyelven, az első mondotta az érsek mint házigazda ő Felségére, a második a vezérkari főnök, a házigazdára a szíves vendéglátásért és a harmadikat *Moldován János* nagyprepost, báró *Beck* vezérkari főnökre. Szombaton a vezérkar tovább ment Nagy-Selykre, honnan a napokban Brassóba indulnak.

— **Kossuth Lajos szobrának leleplezése.** Lélekemelő szép ünnepség helyszíne volt tegnap délelőtt a fővároshoz közel eső Monor község. Főterén leplezték le Kossuth Lajosnak szobrát, a melyet a város megbízásából *Gerenday Béla* akadémiai szobrász készített. Az ünnepségre a fővárosból töméntelen sokan rándultak ki a reggeli vonatokon, közöttük *Kossuth Ferencz* országgyűlési képviselő, ki nagyhatású beszédben köszöntö meg, hogy Monor község *Kossuth Lajosnak* szobrot emelt.

— **Hohenberg hercegnő czimere.** *Ferencz Ferdinánd* főherceg hitvese, *Chotek Zsófia* grófnő számára, mikor a Hohenberg her-

cegnő czimet kapta, a hercegi czimmal járó czimert is megrendelte a király. *Krahl* Ernő udvari beraldikus és czimerrajzoló már tavaly nyáron megbízást kapott a czimer megszerkesztésére s számos tervezete közül a király azt fogadta el, a melyen felső részén az osztrák, az alsón a Chotek család czimerét kombinálja.

— **Verseny a világ körül.** Három nagy amerikai újság tulajdonosa, *Hearst* néhány nappal ezelőtt megbízott három diákot, hogy az ő költségén ellenkező irányban utazzák körül a világot. Egy new-yorki és egy san-franciskói diák május 26-án utazott el az *Empress of India* hajón Yokohamába. A két diák *Vladivosztkából* Ázsián át utazik Hamburgba s onnan visszatérnek New-Yorkba. A harmadik, egy csikágói diák május 24-én indult el az *Oceanic* hajon Európába s ellenkező irányban akarja megtenni az utat. A megállapodás szerint a diákok Szibériában találkoznak. Minden állomásról a diákok távirati jelentést küldenek a lapnak.

— **Gyujtogatás bosszúból.** Tordai levelezőnk írja: *Szücs* Tóma alsó-fügedi lakos nem régiben összeveszett *Trink* Juon dombrói lakossal, a ki aztán megfenyegette őtet. A napokban meggyuladt a *Szücs* Tóma telkén levő szalmakazal, de valahogy eloltották és a szalma kazalba dugva megtaláltak, egy póznára kötve, rongyba burkova egy szén, gyufa, kőcs és tapló csomagot. A gyanu rögtön *Trink* Juonra irányult, de az mindent tagad.

Gyászrovat.

Dr. Farkas Gyuláné temetése. Impzans részvét nyilvánulása mellett temették el tegnap délután a kolozsvári egyetem jeles professzorának, dr. *Farkas Gyulának* feleségét, ki pénteken délután rövid szenvedés után váratlanul elhunyt. A temetésen az egyetemi kör tagjai fekete zászló alatt jelentek meg. Az egyetemi professzorok pedig dr. *Vályi* Gábor rektor élén, teljes számmal ott voltak a gyászos szertartáson. A temetés a dr. *Farkas Gyula* sírjának közelében történt. Délután fél hat órakor ért a menet a temetőbe, hol a halotti ima befejezése után helyezték sírba a koporsót.

Dr. Farkas Gyula egyetemi tanár a következő köszönő sorok közlésére kért fel bennünket: »Gyászomban, a melyet az orvosi tudomány remekelő beavatkozása sem hátríthatott el, a részvét annyi jelével találkoztam, hogy belső kényszer hatása alatt nyilvánítok ez úton is halás köszönetet az együtt érzőknek«.

Művészet.

* **Keresd a szíved.** A nyári színház nem szerencsés a színterhezott darabjaival. Jókainak a »Köszívű ember fiai« regénye a mily elragadó és mély hatást tesz az olvasókra, ép annyira felszines és zavaros a belőle készült dramatizált képeknek hatása, melyekbe különben is ama történetnek csak egy része van összekomprimálva. Különösen gondos és minden részletre ügyelő előadásnak sikerülhet csak valódi színében adni vissza ezt az élénk fantáziával beállított romantikus történetet. A szombati előadás pedig sem összjátékában, sem rendezésében nem jutott el arra a fokra. Volt egy-egy ambiciózusabb szereplője, mint *H. Novák* Irén, ki a tiszta lelkű és nemes szívű *Edith* szerepét megindító igazsággal és művészi egyszerűséggel játszta, vagy *Hahnel* Aranka, ki sok drámai erővel és szenvedélylyel mutatta be *Alice* bárónőt, meg *Molnár* László a *Palvicz* Hugó komoly férfiasággal hatásosan megjátszott szerepében, de az előadás a maga egészében mégis a szintelenség, ziláltság és hevenyészés benyomását tette. *Richardot* *Tompa* K., *Mausmannt* *Szakács* és özv. *Baranghynét* *Laczkó* Aranka játszták. Ma ismétlik a darabot s hiszszük, hogy ez ismétlés előnyére lesz az előadásnak.

* **Csokon szerzett vőlegény.** Szigeti énekes bohózatának tegnapi előadására jókora közönség gyűlt össze a nyári színházban. *Perényi* Margit, ki most kezdi meg szabadságidejét, ebben a darabban mondott egy időre búcsút a közönségnek. Lelekes tapsok kísérték a kedvelt szubrett színész nő játékát, dalait megújraztatták és virágcsokrokat nyújtottak föl számára. A vándor színészek komikus jelenetében *Kassai*, *K. Árpási* K. és *Dezséri* keltettek hatalmas derűtséget. *Gyöngyi* a nagybácsit mutatta be jóízű alakításban. *Réti* Linának egy szépen előadott énekszáma megismételtette a közönség. *Tompa* Kálmán és *Laczkó* Aranka szintén kiérdemelték a közönség tetszését.

* **Megyeri Dezső** igazgató az esti gyorsvonattal színházi ügyek elintézése végett Budapestre utazott.

* **A két árva.** Szerdán kerül színre *D'Ennery* és *Cormons* népdramája, melyben az egész drámai személynét részt vesz.

* **A kolduló barát** próbái közelednek befejezésükhöz úgy, hogy szerdán délelőtt már megvárthatják a mulatságos darab főpróbáját.

* **Pálmay Ilka** Bukarestben. A románok költő királynéja, *Carmen Sylva*, egy új népszínművet fejezett be nemrég. Sokáig gondolkozott rajta, hogy kivel játszassa el darabjában a főszerepet. Ma már eldőlt a nagy kérdés és már előre megírhatjuk, hogy a költőkirályné darabja nagy sikert aratott. Mert a főszerepet *Pálmay* Ilka játszta benne. Bécsi tudósítónk távirata szerint most érkezett meg a divához Bécsbe a felkérő távirat a királynétól s rögtön ment a válasz is, hogy elfogadja a diva. *Pálmay* Ilka megy tehát Bukarestbe játszani és meghódítani mindenkit — a magyar színművészetnek.

Mulatság.

Az »Iparosok Közlönye« nyári mulatsága. Az »Iparosok Közlönye« javára a lap felügyelő bizottsága tegnap este a »Lövölde« összes helyiségeiben hangversenynyel egybekötött nyári táncmulatságot rendezett. A változatos műsornak, melyet dr. *Várady* Aurél összetartásra buzdító beszéde nyitott meg, legnagyobb érdekességet *Z. Bárdi* Gabi asszonynak közreműködése képezte. A művésznőt, ki a rendező bizottság felkérésére szíves készséggel vállalkozott a közreműködésre, nagy ovációval fogadták a hangverseny-teremben. Gyönyörűen előadott gyujtó hatású magyar dalait lelkesülten tapsolta a közönség és vége-hossza nem volt az ujrázásoknak. A rendező bizottság szép virág csokorral lepte meg a művésznőt. Nagy tetszéssel fogadták *Kassai* Károlynak, a színház kedvelt baritonistájának szépen előadott dalait is. *Csokonai* V. Mihály és *Herczeg* Jenő felolvasást tartottak és végül *Tompa* Kálmán szavalt el az Iparosokhoz című alkalmi költeményét, nagy tetszés mellett. A Lövölde helisége megtelt közönséggel és a mulatság a legjobb hangulatban hajnalig tartott.

A Kolozsvári Dalkör mulatsága. Igen sikerült nyári mulatságot tartott a Kolozsvári Dalkör szombaton este a Lövöldében. A mulatságon a kedvezőtlen idő dacára is sokan vettek részt. Gróf *Béldi* Ákos főispán is megjelent a Dalkör estélyén, melyet érdekes hangverseny előzött meg. A Dalkörnek nagy precizitással és művészi gondnal előadott énekszámai közt *P. Lukács* Juliska asszony, a kolozsvári nemzeti színház jeles drámai művésznője szavalt el igen nagy hatással a »Loreley« című költeményt, a mit a közönség zúgó tapsokkal honorált. Általános tetszésben részesült a Dalkör új titkárnak dr. *László* Ernőnek, kinek e sikerült est rendezésében is főérdeme van, szellemes felolvasása. A mulatság kora reggelig legjobb hangulatban folyt. A négyeseket 80 pár táncolt.

Fellegvári táncmulatság. A fellegvári táncmulatságra az előkészületek folyamatban vannak. A mulatság, mint említettük, június 16-án, d. u. 4 órakor kezdődik játékokkal, czélvészettel, táncczal. A mulatság meghívói érdekeben a rendezőség százat meghaladó levelet kapott. Miután ezekre egyenkint nem lehet válaszolni, a lapok útján közli a rendezőség, hogy a meghívók kedden mind postára tételnek. A kik nem kapták meg, levélben a rendezőségnek, vagy a lapokban névleg megnevezett 40 rendező bizottsági tag bármelyikénél reklamálhatják. A rendező bizottság szerdán d. u. 5 órakor a tornavivodában teljes gyűlést tart. Ott minden reklamaczió azonnal elintéztet nyer. Ott van a bizottság irodája is.

Nyilvános nyugtázás. A »Medikus Majális« alkalmával felül fizettek: dr. Brandt József, dr. Buday Kálmán, dr. Szabó Dénes 40—40 kor., dr. Haller Károly 30 kor., dr. Hegedüs Sándor, gr. Teleky László, dr. Uránszky László, 20—20 kor., dr. Szentgyörgyi Jenő 12 kor., dr. Csetz Dénes, dr. Genersisch Gusztáv, dr. Hefesi Imre, dr. Hints Elek (Maros-Vásárhely), dr. Kossuthány Ignátz, dr. Lőte József, dr. Marschalkó Tamás, dr. Lechner Károly, dr. Purjesz Zsigmond, dr. Wettenstein József 10—10 kor., dr. Pataky Jenő, dr. Schilling Lajos 7—7 kor., dr. Ákontz Károly, dr. Engel Gábor, dr. Gáman Béla, dr. Höntz Kálmán, dr. Perl József 5—5 kor., Bittó Rezső, Karl Ferencz, dr. Konrádi Dániel 4—4 kor., dr. Pap Ernő, dr. Versár István 2—2 kor., Bartha Gergely, dr. Goth Lajos 1—1 korona. Összes bevétel 716 korona, összes kiadás 402 korona, 74 fillér. Tiszta jövedelem 313—26 kor., mely fele részben az orvostan hallgatók Segélyző egylete, fele részben pedig az Önkéntes Mentő-Egyesület javára esik. Fogadják a nemesszivű felülfizetők mindkét egyesület hálás köszönetét. Külön köszönetet mond a Mentő Egyesület Gárdonyi Imre urak és társának, hogy a Lövölde helyiségét 10 kor. árleengedéssel bocsátotta a majális céljaira.

Czipészek juniálisa. A kolozsvári czipész és csizmadia munkások szakegylete saját pénztára gyarapítására június 16-án, vasárnap a Lövölde helyiségeiben serpentint, confetti és nemzetközi világpóstával egybekötött zártkörű nyári táncvizalmat rendez. Kezdeté pont fél 8 órakor.

Kőfaragók táncvizalma. A kolozsvári kőfaragó fiók-szakegylet saját pénztára javára június 29-én, szombaton, dalárdája közreműködésével, a Lövöldében zártkörű nyári táncvizalmat rendez.

Jászai Mari halála.

Budapest, június 9.

A nagy tragikáról kevesen tudják, hogy mily végtelenül hálás tud lenni. A legcsekélyebb szíveségért, vagy elismerésért szinte a naivsáig hálás — de csak a *civilizáció* szemben. Ő maga a megtestesült őszinteség és egyenesség, utálja a kétszíniséget, a kicsi szenvedélyeket, mint irigység, féltékenység stb., a mik a színpad világában oly sűrűn, szinte állandóan napirenden vannak kis és nagy intrikák alakjában.

Ea az oka, hogy a színésznők között kevés jó barátja van, mert Jászai maga akarja így. Hanem aztán a kit megszeret, az igazán meg van szeretve. Az iránt maga a szeretetreméltóság, kedvesség, szívéllyesség és önzetlenség. Így szinte megható barátság fűzte T. Róbert író társunk nejéhez, a ki hosszú éveken át betegeskedett, s a kinek családján kívül Jászai szerezte meg utolsó éveiben a legkedvesebb napjait. Mintha testvérek lettek volna, úgy szerették egymást.

A kis Pippó, a bájos kis Piroska elkényeztetett neve, »aranyos Mirja néni« nevezte ma is Jászait, a ki minden alkalommal kimutatja barátságát szeretetét a gyermek iránt is.

Szegény T. né halála óta kissé zárkózottabb lett ismét Jászai. A minap azonban nagy változás állott be ismét az ő lelki világában.

Erről a változásról maga Jászai beszélt el a következőket:

— A minapi fellépésemet követő napon gyönyörű virágcsokrot kaptam. Egy névjegy volt mel-

lélve K. L.-né született S. Ilona aláírással és még két szó: »Tisztelettel jeleül!«

Ha a színházban játék alatt virágot kapok, azért nem tartozom köszönettel, hiszen ezt előadásomért kapom, de ez a virágcsokor egy igazán érdekes, nemes lélek megnyilatkozása volt. Elhatároztam, hogy meglátogatom K. urnőt. Odahajtottam és olyan nőre akadtam, mint a milyennek elképzeltem: egy bájos, széke fiatal asszony fogadott. Valóságos angyal, angyal, ha mondom. Két piciny babája van, akár az anyjuk.

... Hogy bámulja a művészetemet és hogy el van ragadtatva, — mondotta ő. Ez az elismerés jobban esett nekem, mintha Gyulai Páltól, vagy nem tudom én, melyik keményfejű kritikusomtól kaptam volna.

A nagy tragika szinte felismerhetetlen volt: vidám, jókedvű, szinte játszi, mint egy gyermek.

— Tudja, ma meglátogat és már előre örülök. No, majd meglátja, milyen bájos angyal... milyen kedves...

— Azt hiszem, ez a kis epizód is élénken jellemzi a mi nagy tragikánkat.

CSARNOK.

Aser Abarbanel.

Irta: Villiers de l'Isle-Adam.

A tiszteletreméltó Pedro Arbuez d'Espila, a segoviai dominikanusok hatodik priorja és Spanyolország harmadik főinkvizitora, egy napon, a mikor az estszürkület leszállott, lement a sargossai titkos törvényszék boltozatai alatt egy félreeső börtönbe. Mögötte egy hóhér, elől a szent törvényszék két keme lámpásokkal. Egy nehéz ajtó zára megcsikordult, beléptek egy bűzhödt czellába, a hol a felülről átszűrődő gyöngye derengésben egy vasgyűrűvel a falhoz erősített kinzó pad és egy szenes serpenyő körvonalai bontakoztak ki. Egy eszméző rondassággal tele szalmán egy ember kuporgott, a kit csak a bűnése és nyakvasa tartott. Zavartan meredt maga elé rongyait; hogy milyen öreg volt, azt nem lehetett megállapítani róla.

Ez a fogoly Aser Abarbanel volt, az aragoniai rabbi, a kit uzsoráskodással és a szegények ellen való megátalkodott szívtelenséggel vádoltak és több mint egy esztendő óta naponként a kinpadra vontak. De mivel elvakultsága épp olyan szívós volt, mint testének bőre, makacsul vonakodott, hogy hitét és bűneit megtagadja.

Aser Abarbanel olyan származással dicsekedhetett, a mely több évezredre nyúlt vissza, büszke volt őseire. A Talmud szerint Athanielnek volt az ivadéka, következőleg Ipsiboét, Izrael e legutolsó bírájának feleségét is ősanijának vallhatta. Ez a körülmény a legvégsőig is fokozta erejét a szakadatlan kínzások alatt.

Most a remegő rabbinushoz közeledett a tiszteletreméltó Pedro Arbuez d'Espila és könnyek toltak a szemébe arra a gondolatra, hogy ez az annyira állhatatos lélektől így elzárkózik az üdvöségtől. És mondá ezeke:

— Örvendj fiam, földi megpróbáltatásodnak vége közel van. Ha konokságoddal szemben zokogva beleegyezésemet is kellett adnom sok szigorú elbánáshoz, felebaráti tenyitésemladatásnak mégis meg van a maga határa. Hasonlaton vagy te a terméketlen fügefához, a mely megszámlálhatatlanszor gyümölcstelennek találtatott és azon az uton van, hogy elszáradjon, — de csak az Istent illeti meg az, hogy lelked fölött határozzon. Az ő végtelen kegye, az utolsó pillanatban talán le fog rád sugározni! Kell ezt remélnünk! Vannak rá esetek... úgy legyen! Nyugodj meg ma estére békében. Holnap résztveszel az autodafe-ban, vagyis érezni fogod a Quemaderot, azt az izzó tüzet, a mely az örök lángnak elője. Az, mint tudod fiam, csak megszűröl éget el. És legfőljebb csak két vagy három óráig tart, a míg a halál beáll, a nedves, jéggel megtöltött kendők miatt, a melyekkel az eretnekek homlokát és szívét óvjuk. Csak negyvenhármán lesztek. Gondold meg, hogy neked, mivel helyed az utolsó sorban van, elég időd lesz arra, hogy istenhez fohászkodjál és neki ezt a tűzkeresztséget felajánlhassad, a mely a Szent-

Lélektől ered. Reménykedjél az örök világosságban és aludjál!

Mikor Don Arbuez ezt a beszédet befejezte és egy intéssel a szerencsétlen ember lánczait feoldozta, gyöngéden megölelte őt. Akkor a hóhérra került a sor, a ki egészen halkán kérte a rabbit, bocsátaná meg neki a sok kint, a mit elszenvetett vele a végből, hogy megváltsa. Végül a kémek ölelték meg a csuklyájukon át némán megcsókolták. Mikor mindez ünnepiességek vége lett, akkor a foglyot nagy reműletével magára hagyták a sötétségben...

Aser Abarbanel rabbi kiszáradt torokkal és a szenvedéstől csaknem buta arcczal először is a bezárt ajtóra bámult minden határozott eszmélés nélkül.

— Bezártak... — suttogta aztán, s ezen a szón az ő nagy zavartságában úgy elgondolkozott. Az ajtó hasadékaiban ugyanis mintha egy pillanatra átszállt volna a lámpás világa. Valami halvány reménysugár, a mely kimerült agyában támadt, megrázta a lelkét. Oda vánszorgott az ajtóhoz, egészen lassan, nagy óvatossággal bedugta egy ujját a hasadéka és maga felé húzta az ajtót. Meghökkenve vette észre, hogy valami rendkívüli véletlenségből a kémek, még mielőtt az ajtót jól odaszorították volna, fordították el a nagy kulcsot, úgy, hogy a rozsdás zár nem csukódott be és az ajtó kissé belendült a czellába.

A rabbi neki bátorodott és kinézett.

A vastag homályban felkőbe vesző zöldes falakat vett észre, a melyekbe folyosók nyitak. Czellájával szemben őt hat kölépcsőt pillantott meg, a mely egy fekete tornácához vezetett, a melyen át egy másik folyosónak az első oszlopait is meg lehetett még látni.

Kinyújtózott hát, s a lépcső széléhez mászott... Igen, csakugyan egy folyosóra jutott, csak hogy ez a folyosó mérhetetlenül hosszú volt! Halvány világosság, valami államszerű fény esett rá; a lámpások, a melyek a boltozatokról lefógtak, a levegő tompa tónusát kékre festették, messzebb a háttér mély homályba burkolódzott. Ődalt az egész folyosón egyetlen ajtó sem volt. Csak egy helyen balfelől derengett be rostélyos pinczelyukakon vörösen az esti világosság! Borzalmas csend! És mégis, ennek a kavargó ködös homálynak a végén valami ajtó rejtőzhetik, a mely kivisz a szabadságba! A rabbinak ez a lobogó reménysége erős lett, mert az utolsó volt.

Habozás nélkül nekibátorodva kuszott előre, s minden erejét felhasználta, hogy a pinczeablakos komor fal árnyában eltűnjék. Csak lassan jutott előre, mivel a mellén fekvő vonszolta magát előre és elnyomta jalkiáltását, ha egy-egy friss sebe fájdalmat okozott neki.

(Vége következik.)

Szerkesztőségi telefon-szám 49.

Kiadóhivatal- és nyomdai telefon-szám 364.

NYÁRI SZÍNHÁZ.

Közo svártt, kedden, 1901. június 11-én.

A MODELL.

Operette 3 felvonásban. Irta: Leon Viktor és Held Lajos. Zenéjét szerette: Souppé Ferencz.

SZEMÉLYEK.

Perezi Sylvio	— — — — —	K. Árpási Kafa.
Stella, leánya	— — — — —	Réti Lina.
Stirio Tamás	— — — — —	Gyöngyi Izsó.
Tantini, festő	— — — — —	Mezei M.
Clava, székfőnök	— — — — —	Török Károly.
Martinezza, neje	— — — — —	Szakácsné.
Niko, fiuk	— — — — —	Kassai Károly.
Coletta, mosónő	— — — — —	Z. Bárdi Gabi.
Madriini	— — — — —	Papp Mihály.

Kezdeté 1/8 órakor, vége 10 előtt.

Színházi játérend.

Szerda:	A két árva.
Csütörtök:	A kolduló barát. (Először.)
Péntek:	A kolduló barát.
Szombat:	A kolduló barát.
Vasárnap:	Gyerekkasszony.

904 szám.
A. 1901.

405 3—3

Hirdetmény.

A VII. kerületi közuti kir. felügyelői teendőket megbízott kir. műszaki tanácsos ur, az 1901. évi május hó 31-én kelt 235—901. számú rendeletével, a **szamosújvár—marosvásárhelyi állami közút 30—39 km.** és a **kolozsvár—szász-régen—tölgyesi állami közút 23—24 km.** mocsis utmester-ségi szakaszán levő korlátok és kerékvető helyreállítását **7025 kor. 4 fillér** összeg erejéig engedélyezte.

A fent említett munkálatok kivételének biztosítása céljából az 1901. évi **június hó 27-ik napjának** d. e. 10 órájára a kolozsvári m. kir. államépítészeti hivatal irodahelyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlataikat a kitűzött nap d. e. 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyiival is inkább igyekezzenek beadani, mivel a később érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

Az ajánlathoz az általános feltételekben előírt, az engedélyezett költség összeg 5%-ának megfelelő bánatpénz csatolandó.

A szóban forgó munkálatokra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál — a rendes hivatalos órákban — naponként megtekinthetők.

Kolozsvárt, 1901. június 3-án.

M. kir. államépítészeti hivatal.

Sz. 603—1901.
Jtkvi

409 1—1

Arverési hirdetményi kivonat.

A hidalmási kir. járásbíró, mint tjkvi hatóság közhírré teszi, hogy a m. kir. kincstár végrehajtónak Hárán Juon végrehajtást szenvedő elleni 113 korona 86 fill. tökéletel és jár. iránti erejéig a végrehajtási árverést elrendelte a kolozsvári kir. törvényszék és a hidalmási kir. járásbíró területén levő P.-Szt.-Mihály községben és határán fekvő és a p.-szt.-mihályi 39. sz. tjkvben foglalt ingatlanokra, figyelemmel a végreh. törvény 156. §-ára, nem csak végrehajtást szenvedő, hanem a társtulajdonosok özv. Hárán Juonné sz. Bába Onyisia és Hárán Onucz jutalékára vagyis az egész ingatlanokra és pedig az A + 1. rend, 3. 4. 5. hrsz. belsőségre 468 K., a 2. rend, 826. hrsz. kaszálóra 28 K., a 3. rend, 1371. hrsz. szántóra 60 K., a 4. rend, 1295/1. hrsz. szántóra 66 K., az 5. rend, 1412. hrsz. szántóra 40 K., a 6. rend, 1668. hrsz. szántóra 36 kor. becsért., továbbá a p.-szt.-mihályi 183 tjkvben A + 1. rdszám alatt felvett 1161, 1162, 1265, 1266. hrszámú ingatlanból végrehajtást szenvedőt illető 1/2-adrész jutalékra 106 kor. becsértékben, mint ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte éshogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1901. évi június hó 27-ik napjának d. e. 11 órakor a helyszínen P.-Szt.-Mihály község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Az árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt I. M. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kikiáltott kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §. értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. bíróság, tjkvi hatóság.

Hidalmás, 1901. évi március hó 27. napján.

PAPP,
kir. bírósági.**VILÁGPANORÁMA**

KOLOZSVÁRT,

Szentegyház-utca 1a. (róm. kath. bérház.)

Ezen a héten, 1901. június 9-től június 15-ig látható

Utazás a nyugati Norvégiába és Kristiania.

Belépti díj: személyenként 40 fillér. Katonák és tanulóknak 20 fillér.

Nyitva van mindennap reggeli 9 órától 12-ig és délután 2 órától este 10-ig. 15 77—*

Hirdetmény.

A Kolozsvár melletti **elemi lőter átalakításánál** előforduló építési munkálatok, szállítások és mellék-munkáknak biztosítása végett 1901. évi **június hó 25-én délelőtt 10 órakor** a katonai építésügyi osztály irodájában Nagy-Szebenben (Quergasse Nro. 7) írásbeli ajánlati tárgyalás fog tartatni.

Pályázni óhajtok felhivatnak írásbeli ajánlatoknak beadása által ezen tárgyalásban részt venni.

Az összes, 21589 korona 17 fillérrel előírányzott munkálatok csak együttesen, azaz egy vállalkozóra fognak bízni.

Egyéb feltételek a „Budapesti Közlöny” és az 1901. évi június hó 12-iki hirdetésből megtekinthetők. 411 1—3

A cs. és kir. építésügyi osztály
kezelő-bizottsága Nagy-Szebenben.

Magyar kir. államvasutak

Sz. 67778—1901.

398 3—3

Pályázati hirdetmény

darabos- vagy koczka-szén szállítása iránt.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága az 1902. évi január hó 1-től számítottól egy, illetőleg három éven át évenként mintegy 72000 tonna darabos- vagy koczka-szén szükségletét biztosítani óhajtván, ez iránt nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok 1901. **június 25-ig** betérjesztendők, a bánatpénzek pedig a megelőző napon déli 12 óráig beküldendők.

A pályázatra vonatkozó részletes feltételek, ugyintén az általános és különleges szállítási feltételek a magy. kir. államvasutak anyag- és leltár-beszerezési szakosztályánál, (Budapest, Andrássy-ut 73. II. em. 43. ajtó) valamint minden üzletvezetőségénél megtekinthetők vagy a megállapított ár előzetes lefizetése mellett a magy. kir. államvasutak budapesti nyomtatványtárána postá útján is megrendelhetők, megjegyezve, hogy a különleges szállítási feltételek minden példányáért 30 fillér, az általános feltételekért pedig 50 fillér fizetendő.

A feltételeknek posta útján való küldése esetén 20 fillér postaköltség is beküldendő.

Budapest, 1901. május havában.

Az igazgatóság.

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

Az erdőlyrészi kertészeti telepen

termelt kitűnő minőségű

nagy **földi eper** kapható,

kilója 2 korona, válogatott 2 kor. 40 fill. — Megrendelhető **Biró Jánosnál** Kolozsvárt, Emke-tér 9. sz.

Stein Bertalan hatóságilag engedélyezett végeladása.

Viszonyaim kényszerítenek üzletemet teljesen felhagyni, miért is üzletemben levő

összes általánosan elismert jó minőségű áruimat „minden elfogadható árban” árusítom.

Kérem a n. é. közönséget ezen kedvező alkalmat — szükséglete fedezésére — felhasználni.

Azon tisztelt vevőimet, kiknek nálam tartozásuk van, kérem azt mielőbb saját érdekekben is rendezni.

A vett áruk azonnal fizetendők.

A n. é. közönség szives pártfogását kéri

Stein Bertalan,

Kolozsvárt, Mátyás király-tér, (főtér) Szathmáry-palota.

407 2—10

Asztalnemű, vaszon, schiffon és gyapott-gyolcsok.

Nyomatott a Magyar Polgár könyvnyomdájában Kolozsvárt.

AJÁNLKOZÁS. Helyben lakó, városi hivatalnok, ki mindenféle irodai munkában, könyvvezetés, levelezés stb. jártassággal bír, esetleg házgondnoki vagy egyéb bizalmi állásra is reflektál, hivatalos órán kívül eső **magán-foglalkozást keres.** Igényei szerények. Rendelkezésre áll: naponként d. e. 4—8 és d. u. 5—9, esetleg 10 óráig.

Bővebb értésítés a kiadóhivatalban nyerhető.

REIMANN KÁROLY

kőfaragó mester

hazai márvány, gránit, syenit, mély fekete svéd-gránit, lábrádor, gábró- és homok-sirkő-gyára

Kolozsvárt, Petőfi-utca 20. szám.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek és viszont elárúsítóknak dusan berendezett

sirkő-raktáramat

becses figyelmükbe ajánlani. Miután áruimat saját gyáramban készíttettem és nem másod- vagy harmadkézből való megvásárlás után kerül raktáramba, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a tisztelt vevőimet úgy helyben, mint vidéken a legnagyobb pontossággal szolid és olcsó árak mellett kiszolgálhatom.

Továbbá készítek tervek után bárminemű e szakmába vágó munkálatokat, u. m.: kálváriákat, uti kereszteteket, szent szobrokat, keresztelő medencéket, oltárokat, sirkerítéseket vasrácsosattal vagy a nélkül, sírdő-köveket és javítási munkálatokat.

Elvállalok építkezéseknél előforduló bármely nagyszabású kőfaragó munkákat a legjobb minőségű és saját termelésű bácsoroki mészköveimből, ugyanebből az anyagból nyersen is bármely mennyiségben szállíthatok. Skizzeteket és rajzokat bérmentve küldök kíváratra, úgy helyben, mint vidéken, valamint személyes felvilágosítással is bármikor készséggel szolgálok.

Kérve a nagyérdemű közönség szives pártfogását, maradok teljes tisztelettel

362 6—10

Reimann Károly.

PÉNZHITEL

szerez ingatlanok-, házak- és birtokokra 2-ik és 3-ik helyen is, továbbá convertálásokat és minden pénzügyi transzaktiót jutányosan és discretió mellett teljesít minden előleges költség nélkül

DÉNES LIPÓT,

bank és forgalmi irodája 410 1—3

Budapest, VI. ker., Teréz-körút 18. szám.

Közvetítők kizárva. — Válaszbélyeg kértetik.

Kész férfi- és női teherneműk,

szőnyeg-, pokrócz-, függöny-árak.